

УДК 792.73. 079-027.1 (477.86)

Людмила Обух

ФЕСТИВАЛЬ «ПРИКАРПАТСЬКА ВЕСНА» ЯК ПРИКЛАД ПРОДЮСУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ПРИКАРПАТТІ

Досліджується вплив фестивалю «Прикарпатська весна» на загальні тенденції становлення та динаміку розвитку професійного академічного музичного мистецтва на Прикарпатті. На основі офіційних документів та програмок фестивалю розкриваються загальні його положення – мета та завдання, організаційні моменти, порядок проведення, фінансування, відзнаки учасників, висвітлення фестивальних заходів та ін. Розглядаються перспективи розвитку фестивалю «Прикарпатська весна» з точки зору менеджменту музичного академічного мистецтва в Україні.

Ключові слова: фестиваль, Прикарпаття, професійне музичне мистецтво, академічна музика, продюсування, музичний менеджмент.

Сьогодні, в умовах суцільної інформатизації соціокультурного простору, що в більшості призводить до масштабного насадження музичного несмаку широким верствам населення, все більшої актуальності набуває менеджерський підхід до формування культурної політики у галузі музичного академічного мистецтва. Пошук інноваційних підходів для завоювання глядацько-слухацької аудиторії значно розширює ареал академічної музики. І тут партія «першої скрипки» має належати філармонійним закладам. Продюсерська місія таких закладів у пропагуванні академічної музики як життєво необхідна умова, висвітлена на прикладі діяльності Івано-Франківської обласної філармонії у статті професора, доктора мистецтвознавства Ганни Карась [2]. На її думку, ринкова економіка, яка диктує свої умови від початку становлення державної незалежності, не сприяє належному розвитку високопрофесійного музичного мистецтва в українському культурному просторі. Тому філармонія має шукати нові шляхи активізації музичної діяльності [2, с. 19–20]. Вдалим засобом є проведення різноманітних конкурсів та фестивалів, що дає можливість співпрацювати з новими виконавцями та колективами, розширити географічні межі культурної співпраці, залучити на допомогу засоби масової інформації, інтернет, привернути увагу патронажу.

Фестиваль «Прикарпатська весна», що традиційно проходить на Прикарпатті, знаний ще від другої половини ХХ ст. як репрезентант різножанрових форм академічного музичного виконавства.

Зокрема, у своїй статті про камерний оркестр Івано-Франківської обласної філармонії «HARMONIA NOBILE» дослідниця Галина Зелінська зазначає: «Професійне камерно-оркестрове виконавство на Івано-Франківщині радянського періоду бере свій початок з 60-х рр. ХХ ст. У цей час з числа учнів тодішнього ще Станіславського музичного училища ім. Д. Січинського було створено перший у місті камерний оркестр. <...> Вже через півроку напруженої творчої праці оркестр брав участь у концертах фестивалю «Прикарпатська весна» <...>» [1, с. 47–48].

Окрім вказаних вище розвідок, про фестиваль зазначалося у публікації професора, доктора мистецтвознавства Мирона Черепанина [7]. Зокрема йшлося про

проведення «весняного мистецького марафону» у 2013 р., учасниками якого стали провідні музиканти різних міст України та Польщі [7, с. 203]. Аналізуючи представлені тогорічні різножанрові форми професійного музичного виконавства, М. Черепанин розділяє їх за напрямками виконуваної музики, складом виконавців та окресленою тематикою.

Проте ні висвітлення загальних тенденцій, ні відомостей про стан та перспективи розвитку фестивалю «Прикарпатська весна» в наукових розвідках досі не було. У ракурсі музичного менеджменту цікавою стає не стільки історія зародження та проведення, скільки динаміка розвитку та висвітлення «внутрішнього життя» фесту. Дослідження усього вищезначеного в сукупності й складає *мету* та завдання пропонуваної розвідки.

Підґрунтям для подальших узагальнень стали офіційні документи, надані адміністрацією Івано-Франківської обласної філармонії імені Іри Маланюк [3–5]¹. Зокрема, згідно Положення від 01. 11. 2012 р. [5], «фестиваль професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна» заснований у 1950 році та проводиться щорічно навесні в приміщенні Івано-Франківської обласної філармонії. Мета фестивалю – популяризація кращих зразків професійної української та світової музичної культури, створення позитивних тенденцій у розвитку професійного національного мистецтва, естетичне виховання молоді на кращих здобутках національної і світової культури. Завдання фестивалю: збереження, розвиток та пропаганда української музичної культури; залучення широких верств населення до надбань світової музичної спадщини; обмін досвідом, розширення зв'язків і налагодження співпраці між професійними творчими колективами України і світу» [5, с. 2]. Власне, ця цитата підтверджує важливість стимулювання філармонією розвитку професійного національного мистецтва, розмову про яке уможливив політичний процес становлення державної незалежності на початку 1990-х років. Дату проведення чергового фестивалю та його тривалість визначають організатори. Одним із них, окрім самої філармонії, є управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської облдержадміністрації. Звідси, фінансування фестивалю здійснюється не тільки спеціальним фондом обласної філармонії, а й за рахунок обласного бюджету, а також інших джерел та надходжень, не заборонених чинним законодавством. Інформація про черговий фестиваль розміщується на офіційному сайті філармонії та у соціальних мережах, засобах масової інформації. Запис та трансляція фестивальних заходів на радіо та телебаченні здійснюється на підставі окремих угод між організаторами фестивалю та телерадіокомпаніями. Учасниками фестивалю можуть бути як сольні виконавці (вокалісти та інструменталісти), так і ансамблі, хорові колективи, камерні та симфонічні оркестри України та з-за кордону, а також музикознавці. Умови участі у фестивалі врегульовуються окремими угодами між організаторами та виконавцями. Відзнакою фестивалю є диплом спеціального формату, що має оригінальний дизайн, який засвідчує участь і вручається всім учасникам [5, с. 2–3]. Нова редакція Положення про обласний відкритий фестиваль професійного

¹ Висловлюємо з цього приводу щире подяку адміністрації Івано-Франківської обласної філармонії імені Іри Маланюк, зокрема особисто її художньому керівнику Ігорю Дем'янцю, за надання цінної інформації та сприяння у написанні статті.

музичного мистецтва «Прикарпатська весна» була затверджена 26.12.2016 р. [4]. Згідно цієї редакції, відбулись деякі уточнення: організатором фестивалю є обласна філармонія, співорганізатором – облдержадміністрація в особі структурного підрозділу в сфері культури, до участі в організації та проведенні можуть залучатися підприємства, установи, організації, а також фізичні особи (за їх згодою). Також з'явилися згадки про символіку та оргкомітет фестивалю. Обов'язковим окремим пунктом стало висвітлення фестивальних заходів у засобах масової інформації [4].

Аналізуючи фестивальні програмки останніх років проведення (за 2012/13 та 2015/16/17 рр.²), варто зазначити, словами науковця Наталії Семененко, «масштабність» та «безперервність режиму» фестивального «пульсу життя» [6, с. 96] «Прикарпатської весни». Зберігаються й просторово-часові межі та періодичність тривалості музичного свята (в основному березень-квітень щорічно протягом двох тижнів). Незмінним залишається презентація різножанрових форм музичного мистецтва, представлених кращими українськими та зарубіжними виконавцями. Проте найрізноманітнішими та «найбагатшими» за кількістю виконавців були 2012/2013 та 2016 фестивальні роки.

Так, у 2012 році фестиваль удостоїли участю професійні музиканти світової та національної сцени: бандурист Юліан Китасти (Нью-Йорк, США), саксофоніст Юрій Яремчук, піаністи, лауреати міжнародних конкурсів Олег Полянський, Іван Пахота та Маріанна Гумецька, скрипалі народний артист України Ігор Пилатюк та Назарій Пилатюк, контрабасист, лауреат міжнародних конкурсів Володимир Гречух, вокалісти, заслужені артисти України Любов Качала та Олег Лихач, Львівський муніципальний чоловічий хор «Гомін», Київський квартет саксофоністів Національної філармонії України, Новий міжнародний симфонічний оркестр «INSO-Львів» та ін. Прикарпатське музичне академічне виконавство було представлене обласними філармонійними і муніципальними колективами та солістами: симфонічним оркестром філармонії, академічним камерним оркестром «HARMONIA NOBILE», струнним ансамблем «QUATTRO CORDE», солістом-джазменом Романом Росем, дуєтом «Діалоги», тріо бандуристок «Пектораль», джаз-квартетом «ART PRESTIGE», інструментальним квартетом «Бревіс», муніципальним оркестром народної музики «Рапсодія», муніципальним квартетом саксофоністів «Джаз-класік», муніципальним камерним хором «Галицькі передзвони». У концертних програмах звучали твори зарубіжних (Й. С. Баха, А. Вівальді, А. Дебюссі, Д. Шостаковича, А. П'яцолі та ін.) та українських (М. Лисенка, А. Кос-Анатольського) композиторів.

У 2013 році фестиваль складався з 10 концертних програм протягом десяти днів. Якщо у попередньому році переважало звучання академічної класичної музики, з вкрапленням фольклорних та джазових творів, то вже в наступному році фестиваль відзначився рівнозначним представленням різних жанрів (від класики до естради) колективами п'яти обласних філармоній (Житомирської, Львівської, Тернопільської, Хмельницької та Івано-Франківської). Окрім того виступали музиканти, що представляли міста Київ, Чернівці, Донецьк. Міжнародна участь була репрезентована музикантами міста Познань (Польща) за підтримки генерального консульства Республіки Польща у Львові. Відкриття фестивалю належало симфонічному

² З приватного архіву художнього керівника Івано-Франківської обласної філармонії І. Дем'яниці.

оркестру та солістам Тернопільської обласної філармонії. Закривав фестиваль Поліський ансамбль пісні і танцю «Льонок» Житомирської обласної філармонії. У проміжку виступали: співаки, народні артисти України Тарас Петриненко та Тетяна Оробець, квартет «KIEV TANGO PROJECT» (м. Київ), заслужена артистка України Ганна Братусь та Олександр Парецький (м. Донецьк), солісти-інструменталісти заслужена артистка України Людмила Шапко та народний артист України Павло Чеботов (м. Чернівці), Віоріка Курилів та Максим Дедіков (м. Львів), Аліна Шевченко, Єлизавета Луценко, Юлія Балджи, Олексій та Владислава Коваленки, Катерина Маслій (м. Донецьк), Артур Банашкевіч та інструментальний ансамбль (м. Познань, Польща), академічний симфонічний оркестр Львівської обласної філармонії, заслужена академічна капела України «Трембіта» (м. Львів), ансамблі «FLAUTANDO», «Товтри» (м. Хмельницький), ансамбль народної музики «Бревіс», академічний камерний оркестр «HARMONIA NOBILE» та симфонічний оркестр Івано-Франківської обласної філармонії ім. Іри Маланюк (м. Івано-Франківськ). Таким чином, значно розширилися географічні межі культурного проекту, засвідчивши істину, що справжньому мистецтву ні територіальні, ні етнографічні кордони не стають на заваді.

Наступний, 2015-й рік знаменувався участю представників Національної опери України ім. Т. Г. Шевченка (солісти Ірина Поштарюк, сопрано, та Наталія Кисла, мецо сопрано, квартету народних інструментів «Лабіринт», м. Київ), Вінницької обласної філармонії у представленні солістки Ольги Плакидюк та Академічного камерного оркестру «Аркада» (художній керівник та диригент – заслужений діяч мистецтв України Георгій Курков) та Чернівецької обласної філармонії (Академічний симфонічний оркестр, академічний камерний хор «Чернівці» та солісти: Людмила Радиш, Володимир Фісюк, Ігор Раца, Павло Дворський-молодший). Традиційно витримувався і стиль проведення – різножанрово-тематичний: класика, естрада, джаз, народна пісня.

Дещо відрізнялась від попередніх років концепція³ підготовки та проведення фестивалю у 2016 році: «На виконання Плану роботи Міністерства культури України на 2016 рік, затвердженого наказом Міністерства культури України від 01.02.2016 р. № 30, підготовку та проведення Обласного відкритого фестивалю професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна» 01–13 березня 2016 року в м. Івано-Франківську в приміщенні Івано-Франківської обласної філармонії забезпечує Казенне підприємство «Державний гастрольно-концертний центр України». В рамках фестивалю відбудуться також концерти у смт. Богородчани в приміщенні Районного палацу культури та м. Коломия в приміщенні Міського палацу культури «Народний дім». Проведення заходу здійснюється за фінансової підтримки Міністерства культури України» [3, с. 1]. Тогорічний фестиваль передбачав 8 концертних заходів. Урочисте відкриття відбулось в приміщенні Івано-Франківської обласної філармонії ім. Іри Маланюк за участю Діни Писаренко (фортепіано, Київ) та Івано-Франківського філармонійного симфонічного оркестру під орудою заслуженого артиста України Віктора Олійника. На концерт-відкриття запрошено доктора мистецтвознавства, професора НМАУ ім. П. І. Чайковського Маріанну Давидівну Копицю – дружину композитора І. Карабиця, твір якого (Концерт для симфонічного оркестру

³ Звідти ж.

«Музичний дарунок Києву») звучав на відкритті фестивалю. Наступним відбувся там же ж концерт ансамблю народної музики «Росава» Черкаської обласної філармонії. У їхній програмі були українські народні пісні та інструментальні твори сучасних українських композиторів. Організатори розширили межі локації фестивального простору, залучивши приміщення Районного палацу культури смт. Богородчани та Міського палацу культури «Народний дім» м. Коломия Івано-Франківської області, де відбулись концерти Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди. Ще однією відмінністю став тематичний концерт «Прикарпатський первоцвіт. Юні віртуози», учасниками якого були учні балетної школи-студії Вадима Пісарєва при Івано-Франківській обласній філармонії ім. Іри Маланюк та діти-переможці всеукраїнських конкурсів виконавської майстерності та мистецьких фестивалів у супроводі колективів філармонії (академічного камерного оркестру та симфонічного оркестру). Урочисте закриття фестивалю відбулося у філармонійній залі за участю Державного академічного Волинського народного хору.

У 2017 році до участі у фестивалі долучились колективи Чернігівської та Закарпатської філармонійних установ – академічний ансамбль пісні і танцю «Сіверські клейноди» та камерно-інструментальний ансамбль «Угорські мелодії», а також симфонічний диригент Володимир Врублевський (м. Київ).

Отже, унікальність Обласного відкритого фестивалю «Прикарпатська весна» полягає в тому, що це єдиний в Івано-Франківській області фестиваль професійного музичного мистецтва. Він проводиться щорічно весною в приміщенні Івано-Франківської обласної філармонії ім. Іри Маланюк та на інших мистецьких майданчиках, визначених організаційним комітетом фестивалю. У заході беруть участь професійні музичні колективи та окремі виконавці з України та з-за кордону без вікових обмежень. Нововведенням останніх років стали окремі концерти в рамках фестивалю за участі дітей-лауреатів міжнародних та всеукраїнських конкурсів. Програма проведення передбачає урочисту церемонію відкриття фестивалю, концертні виступи музичних колективів та окремих виконавців, урочисте закриття фестивалю, а також прес-конференції, на які запрошують представників влади, художніх керівників колективів-учасників та членів оргкомітету. Усі учасники Обласного відкритого фестивалю професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна» нагороджуються дипломами спеціального зразка. Фінансування фестивалю здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, передбачених Міністерством культури України, та коштів місцевого бюджету, передбачених на проведення культурно-мистецьких заходів Івано-Франківської області на відповідний рік. Також фінансування фестивалю може здійснюватися спеціальним фондом обласної філармонії чи за рахунок інших джерел та надходжень, не заборонених чинним законодавством. Окрім того, упродовж фестивалю здійснюються фото та відео зйомки, аудіо записи фестивальных робіт з метою використання надалі цих матеріалів для виготовлення інформаційно-рекламної продукції, відтворення через засоби масової інформації.

Продюсерське продукування філармонією розвитку професійного музичного мистецтва в регіоні сприяє створенню нових високопрофесійних творчих програм з використанням кращих зразків національної та світової музичної культури, налагодженню співпраці та творчого обміну між професійними виконавцями та мистецькими колективами, в т. ч. колективами обласних філармоній; підвищенню ролі

музичної культури у вихованні національної свідомості молоді; популяризації професійного музичного мистецтва на теренах області. З метою активного музичного менеджменту філармонією чи державним гастрольно-концертним центром широко використовуються сучасні ЗМІ та Інтернет-ресурси, застосовуються інноваційні форми роботи (різноманітні проекти, акції тощо).

До загальних тенденцій становлення та динаміки розвитку професійного музичного мистецтва на Прикарпатті, виявлених завдяки проведенню фестивалю, належать: традиційність концептуальних засад, презентація різножанрових форм музичного виконавства, різноманітний виконавський склад, представлення різностильової музичної тематики, глибокий аналіз яких може скласти перспективу наступних наукових розвідок.

Lyudmila Obukh. Festival «Prykarpatska vesna» as an example of professional music art producing in Prykarpattia.

Article covers the way the annual regional festival «Prykarpatska Vesna» influences the formation and dynamics of professional academic music art development in Prykarpattia. Official documents and the program of the festival reveal the following general provisions the goals and objectives, institutional arrangements, the procedure for holding, financing, the award of participants, coverage of festival events, sponsors and co-sponsors, the organizing committee, teams and participants during several festival seasons, and the program materials. The goal of the article is to show the dynamics of the festival's development distinguishing the general tendencies in holding the event as well as coverage of the «inner life» of the «Prykarpatska Vesna» from the perspective of musical management. The methodology of the research is to use evaluating, theoretical and musicological methods for the study and analysis of official documents and private materials of the festival

The scientific novelty of the article is in the comprehensively covered and generalized details of the prospects of the development of the festival «Prykarpatska Vesna» as well as little-known facts which were not mentioned in scientific research before. The uniqueness of the regional Open Festival «Prykarpatska Vesna» is the only professional musical festival in Ivano-Frankivsk region. It is held annually in spring at the premises of the Ivano-Frankivsk Regional Philharmonic Hall and others performance places determined by festival Organizing Committee. The professional musical groups and individual performers without age limit from Ukraine and abroad can become the participants of the event. A recent innovation has become the organizing of individual performance in the framework of the festival involving children prize winners in all-Ukrainian and international contests. The program includes the opening ceremony of the festival, concert performances by musical groups and solo performers, the closing ceremony, as well as press conferences involving authorities, artistic leaders of the participating teams, and members of the Organizing Committee. All participants of the Regional Open Festival «Prykarpatska Vesna» are awarded with special diplomas. The festival can be funded from the State budget provided by the Ministry of Culture of Ukraine and Local budget provided for holding cultural and artistic events for the corresponding year. The financing of the festival can also be carried out by Philharmonic society's fund as well as others sources of revenue in case it is not prohibited by current law. Furthermore, photographs, video and audio recordings made during the festival may be later used for producing of the promotional materials and informing the public through the mass media. The regional Open Festival of Professional Music Art «Prykarpatska Vesna» contributes to the creation of new highly professional music programs using the best examples of national and world culture, establishing collaboration and artistic exchanges among professional art groups including philharmonic teams. It also raises the role

of culture in upbringing of the young people's national awareness and promotes the professional musical art in the region. Among the general tendencies of the festival are the traditional conceptual elements, the presentation of various forms of musical performance, the presenting of a wide variety of musical styles. To promote the musical management Philharmonic society or state tour concert centers widely use modern mass media and Internet resources and apply innovative forms of work (various projects, actions, etc.).

Key words: festival, Prykarpattia, professional musical art, classical music, producing, music management.

Література

1. Зелінська Г. Камерний оркестр Івано-Франківської обласної філармонії «HARMONIA NOBILE»: історія та сучасний стан розвитку // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та Національної музичної академії України імені Петра Чайковського*. Серія: Мистецтвознавство. – № 1 (18). – Тернопіль, 2007. – С. 47–53.
2. Карась Г. Місія філармонії у продюсуванні академічної музики: збереження традицій і пошук інновацій (на прикладі діяльності Івано-Франківської обласної філармонії // *Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: формування громадянського суспільства*: Зб. наук. пр. / Відп. за випуск С. М. Садовенко. – Київ: НАКККіМ, 2016. – С. 19–21.
3. Концепція з підготовки та проведення Обласного відкритого фестивалю професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна», затверджена директором КП «Державний гастрольний центр України» С. П. Дзюбенком. – Київ: Міністерство культури України, 2016. – 5 с.
4. Наказ Івано-Франківської обласної державної адміністрації про затвердження Положення про обласний відкритий фестиваль професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна» від 26 січня 2016 року // *Архів Івано-Франківської обласної філармонії*.
5. Положення про фестиваль професійного музичного мистецтва «Прикарпатська весна». – Івано-Франківськ, 2012. – 3 с. // *Архів Івано-Франківської обласної філармонії*.
6. Семененко Н. Фестивальні вітражі // *Студії мистецтвознавчі*. – Число 2: Театр. Музика. Кіно. – Київ: Видавництво ІМФО, 2003. – С. 96–98.
7. Черепанин М. Фестиваль як спосіб презентації різножанрових форм музичного виконавства (на прикладі фестивалів «Jazz Bez» та «Прикарпатська весна») // *Українська музична культура на сучасному етапі: трансформація традиційних і академічних форм*: Зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 24–25 квітня 2013 р., м. Івано-Франківськ) / Ред.-упоряд. В. Дугчак. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. – С. 201–207.

